

Bộ phim tài liệu « *Hoàng Sa, nỗi đau mất mát* » của ông André Menras, một người Pháp mang quốc tịch Việt Nam và có tên Việt là Hồ Công Quý,

nói về cuộc sống của người dân huy diên ở Lý Sơn - Quần Ngũ, đã bị cấm trong buổi chiếu ra mắt dành cho một nhóm thân hữu ngày 29/11 tại Khu du lịch Văn Thánh, Thành phố Hồ Chí Minh.

Việt ngăn cấm này đến nay vẫn không rõ lý do, tuy bộ phim có sự hỗ trợ của đài truyền hình thành phố, và trước đó đã được Sở Ngoại vụ Thành phố Hồ Chí Minh cấp giấy phép xuất nhập sản phẩm báo chí.

Xin click vào link dưới đây để xem phim tài liệu, dài khoảng 1 giờ, nói tiếng Việt

http://www.youtube.com/watch_popup?v=FaWNlxJ9OZo&vq=large#t=64

Trong buổi phỏng vấn của RFI Việt ngữ, ông André Menras đã nói lên những tâm tư chung quanh bộ phim này.

RFI : Kính chào ông André Menras. RFI Việt ngữ rất hân hạnh được ông dành thì giờ tiếp chuyện hôm nay. Thưa ông, xin ông vui lòng giới thiệu sơ qua về bộ phim « *Hoàng Sa, nỗi đau mất mát* ».

André Menras : Cuộc phim này là một câu chuyện dài. Tôi đã bỏ ra nhiều năm dài để làm việc, nghiên cứu và lưu trữ các tài liệu, theo dõi các sự kiện tại Việt Nam và các người dân miền Trung bị quân Trung Quốc bắt giữ. Chủ yếu là các người dân Lý Sơn, Bình Châu, nơi có nhiều người và gia đình của các người dân mất tích. Họ bị mất tích trong cơn bão, những thảm họa khi không phải do bão, mà là do quân Trung Quốc ngăn cấm họ đánh cá tại khu vực biển Trung Quốc chiếm đóng Hoàng Sa. Vì vậy đến nay nhiều người vẫn còn ở trên tàu của họ bị nhốt chìm do không được vào tránh bão. Có những chiếc tàu bị chìm, bị mất tích một cách kỳ lạ trong thời kỳ biển động, đặc biệt là tại một phần của quần đảo bị chiếm

đóng.

Tôi đã nghe nói người ta kể về một cái nhòm ngó trên đây, và cuối cùng quy tụ đến nhòm ngó vào các người dân - vì tôi có quê ở Việt Nam. Tôi cũng đi đánh cá với họ ở vùng quần đảo thu hoạch chủ quyền của Việt Nam. Và tôi đã viết phần về cái cảm giác, ngăn trở của các lính biên phòng và an ninh. Tôi bèn liên lạc với chị Bích Ngọc để nói chuyện nhòm ngó lúc đó, là ông Nguyễn Minh Trí, và anh là một người có tấm lòng. Ông đã cho tôi thấy hình ảnh phim, với sự hỗ trợ của đài truyền hình Thành phố Hồ Chí Minh, và sau nhiều lần liên lạc với Bà Nguyễn giao Hà Nội.

Sau đó tôi đã dành 10 tiếng để quay bộ phim về đảo. Tôi phỏng vấn các người dân và nhòm ngó người và của họ, nhòm ngó đàn bà góa mà tôi có dịp gặp gỡ. Tôi đã đi Lý Sơn và Bình Châu 5 lần, có nghĩa là nhìn thấy sự mất mát tháng ngày trên đảo. Tôi đã ăn ngủ cùng các người dân, đi biển đánh cá với họ ở vùng duyên hải Bình Châu. Tôi đã xây dựng một cái nhòm ngó mà quan trọng mà đơn giản để trở nên sâu sắc, rồi tôi thấy với cái ngó ngàng này, để có thể làm nên một bộ phim tài liệu thu hoạch lòng của người đến thăm nhìn Việt Nam.

RFI : Những người và gia đình của các người dân đã kể lại cho ông nhiều điều về cuộc sống của họ ?

André Menras : Vâng. Tôi muốn qua bộ phim này giúp người dân có dịp nói lên tiếng nói của họ, muốn dành nhìn đàn cho những người phụ nữ mà họ trong nhòm ngó lý tưởng nhưng, họ đã nhìn thấy, nhìn con trai ra đi và không bao giờ còn có dịp gặp lại. Những phụ nữ đó mang tâm trạng hoàn toàn tuyệt vọng. Người ta đã chấp nhận mất cái họ nhòm ngó thân yêu nhất. Họ không còn gì để sinh sống, vì kinh tế của gia đình dựa vào người phụ nữ. Trước cái gia đình mất đi, họ bắt đầu nghĩ trở lại với đàn con, thế nhưng là ba, bốn đứa con, mà không có phụ nữ nhìn thấy sinh.

Trong tình trạng đó, có thể nói nhà nước Việt Nam đã không làm được những gì cần thiết để bảo vệ họ. Chúng tôi dành cho họ một chút ưu tiên : giúp con cái họ được đi học, khi đau ốm có được thuốc men miễn phí hay với giá phải chăng, họ trở về với thực phẩm, với nhà ở.

Họ đã kể cho nghe cuộc sống của họ như thế nào. Và mục đích của bộ phim là giúp họ được nói lên tiếng nói của mình, chứ không phải vì họ mà mục đích chính trị - không cần phải nói, vì chính thức đã nói lên tất cả. Tôi muốn đưa tiếng nói của họ đến được trước công chúng là với những bảo vệ người Việt, vì chính nhân dân Việt Nam đang là người phụ nữ chờ đợi. Bộ phim như một đứa con

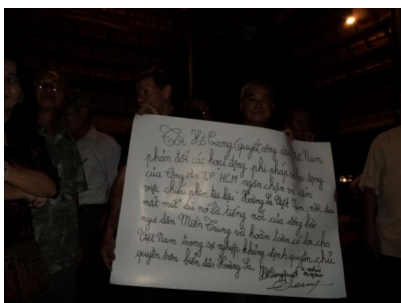
thông tin đến với người Việt Nam và với cộng đồng người quê hương, để gây được một phong trào tình nguyện thân thiện ái với các người dân Việt.

Người dân Việt Nam xứng đáng được tình nguyện trợ, vì họ là những chiến sĩ hòa bình đích thực. Mọi lần ra khơi đánh cá gặp nạn họ ở Hoàng Sa, họ không biết là sự trợ giúp hay không. Chỉ đến nay thôi đã đáng người người rồi. Có một phong trào liên đới với họ, với Việt Nam, trong cuộc chiến đòi công nhận chủ quyền trên vùng biển Đông Nam Á này. Một cuộc chiến đòi lại quyền họ mà Trung Quốc đã cướp mất vào năm 1974, khi cho họ quân tràn đến xâm lược Hoàng Sa, sát hại 64 người lính họ quân Việt Nam Cộng Hòa.

RFI : Họ có người nhiên vì ông quan tâm đến cuộc sống của họ ?

André Menras : Vâng. Ban đầu tôi bị coi là một ông Tây mũi lõ, lông lá, đến đến để tìm hiểu về một chút để mà khách du lịch thì tình nguyện quan tâm. Tôi khá vất vả trong những cuộc tiếp xúc đầu tiên, vì tôi bị công an theo dõi - công an thu của nhiều đến với khác nhau : công an biên phòng, rồi đến của tình nguyện an ninh. Mọi lần tôi hỏi chuyện ai, sau khi tôi đi rồi thì công an lại đến tra vấn về chuyện để cuộc để tôi thoải mái của chúng tôi, như vậy những người đó phải gánh chịu áp lực.

Rồi đến dần với với tình nguyện Việt tuy không thông thạo tiếng, nhưng cũng tìm được tiếp xúc, trong đó ra đến của hai, tôi được xem là một con người của đảng hoàng, tin cậy được, theo lòng muốn giúp họ. Và đến lần thứ ba khi họ bắt đầu tình nguyện tôi có quyền để họ Việt Nam, bắt đầu chính của chủ tịch nước để tình nguyện ý cho tôi nhận được vì đã họ trợ nhân dân Việt Nam trong thời kỳ chiến tranh để khó khăn trước đây, thì tôi được xem như khách, và đến với một sự người thì tôi trở thành bạn bè họ.

Ông André Menras và bạn tình nguyện pháp đến.

RFI : Cho dù thế, ông vẫn tiếp tục gặp những khó khăn ?

André Menras : Đó là đương nhiên. Các khó khăn đó là áp lực của chính quyền Trung Quốc lên đối với sự chính trị Việt Nam, và tình hình của hoạt động văn hóa và truyền thông của Bộ Công An ngay trong bộ máy chính trị trong nước. Thứ hai là Việt Nam Nguyễn Tấn Dũng đã tuyên bố rất rõ trước Quốc hội. Lần đầu tiên ông đã nói là Hoàng Sa thuộc chủ quyền Việt Nam, đã bắt Trung Quốc dùng vũ lực chấm dứt, và cần phải đấu tranh để lấy lại quần đảo này.

Như vậy là đã rõ ràng hơn, và chúng ta đã tìm thấy tình thế được gọi là « nhạy cảm », sang vì có dám nói thẳng tên Trung Quốc và cấp lãnh đạo cao nhất của chính phủ, và còn khẳng định ý nguyện của nhân dân Việt Nam đòi hỏi phải lãnh hội của Việt Nam đã bắt đầu.

Trong tình hình đó, việc chiếu phim trên không đưa ra bất cứ vấn đề gì, cả về tính hợp pháp lẫn nội dung phim, vì phim không nhằm mục tiêu chính trị. Bộ phim không mang tính chính trị, mà trước hết, nó mang tính chất nhân bản ! Không thể có vấn đề gì khi chiếu phim này, mà chỉ khi Thứ hai đã tuyên bố như trên. Đó là Công sứ Việt Nam và chính phủ có biện pháp ngăn chặn hành vi của những công dân tiến hành các hành động yêu nước để khẳng định và bảo vệ chủ quyền lãnh thổ của đất nước.

Cho dù vậy, công an Sài Gòn - một bộ phận công an Sài Gòn mà thôi, tôi không biết là bộ phận nào - đã can thiệp để cấm chiếu phim. Họ can thiệp một cách bất ngờ và thô bạo, nếu không muốn nói là bạo lực.

RFI : Như vậy trước đó ông không hề nghĩ đến việc phim bị cấm chiếu ?

André Menras : Không hề ! Bởi vì phim đã được Bộ Ngoại giao bắt đèn xanh, được Sở Ngoại giao Thành phố Hồ Chí Minh duyệt qua. Phim được hình thành và dàn dựng với sự hỗ trợ tích cực của đài truyền hình Thành phố Hồ Chí Minh - hãng phim TFS. Như vậy phim không có gì là bất hợp pháp cả.

Tôi đã hát s&c ng&c nhiên và c&m th&y s&c, s&c r&t n&ng khi b& can thi&p, b& c&m c&n - có thể nói là b&ng vũ l&c - nh& v&y. H& đã đóng c&a quán cà phê n&i d& đ&nh chi&u phim, h& cúp đ&n. H& còn đe d&a v& phó giám đ&c c&a khu du l&ch Văn Thánh, là ông s& b& m&t v&c n&u cho phép chi&u.

Nói chung là hát s&c thô b&o ! L&i càng thô b&o h&n n&a, khi không có ai chi&u trách nhi&m v& này c&. Tôi đã đòi đ& c g&p ng&i đã ra l&nh c&m trên, hay m&t cán b& công an, nh&ng tôi không g&p đ& c ai c&. Tôi yêu c&u đ& c cho xem công văn cho phép công an can thi&p nh& trên, nh&ng tôi ch&a bao giờ đ& c xem m&t văn b&n nh& th&. Không có m&t ai đ&ng ra chi&u trách nhi&m. L&c l&ng công an đã hành đ&ng nh& th& là m&t nhóm ph&n t& b&t h&o.

H& l&i còn gây áp l&c đ&i v&i nh&ng ng&i xung quanh. Chúng tôi b& công khai ghi hình, b& ch&p &nh, t&c nh&ng gì chúng tôi nói ra đ&u b& thu âm. Có ít nh&t hai ch&c công an m&c th&ng ph&c đ& c huy đ&ng đ&n trung tâm du l&ch Văn Thánh đ&ng c&n nh&ng ng&i mu&n xem phim, dù tr&i m&a. K&iu can thi&p nh& v&y là hát s&c thô b&o !

RFI : Đ& c bi&t ông đã g&i th& ph&n kháng lên chính quy&n ?

André Menras : T&t nhiên ! Tôi đã hoàn t&t lá th& cùng v&i các ông Lê Hi&u Đ&ng, ông Cao L&p - v&n là c&u sinh viên tranh đ&u th&p niên 70 và cũng b& tù Chí Hòa nh& tôi, ông Bùi Đình An - c&u tù chính tr& Côn Đ&o và là ng&i t& ch&c. Chúng tôi đã cùng ký tên trong m&t lá th& ph&n đ&i g&i cho chính quy&n S&i Gòn. B&n thân tôi hôm th& Sáu đã g&i m&t lá th& cho ông Lê Hoàng Quân, Ch& t&ch&y ban Nhân dân Thành ph& H& Chí Minh, và t&c các thành viên c&a &y ban đ& đ&t ra m&t s& câu h&i. Tôi yêu c&u các v& này tr& l&i v& nguyên nhân hành đ&ng m&ám này c&a công an thành ph&. Tôi cũng đ&ng h& t&o đ&u k&n đ& b& phim b&n t&ng Vi&t đ& c chi&u t&i S&i Gòn. B&i vì đây là t&ng nói c&a đ&ng bào chúng ta, đ&ng th&i cũng là c& h&i đ& t&o nên m&t phong trào liên đ&i mà ng& dân chúng ta đang c&n có và x&ng đáng đ& c h&ng.

Tôi đang ch& đ&i đ& c tr& l&i, và n&u t& nay đ&n th& T& không có h&i âm thì tôi s& công b& lá th& trên m&ng, cho t&c m&i ng&i đ&u đ& c đ& c. Tôi hy v&ng &y ban có đ& c s& khôn khéo, tính trung th&c và ph&n x& c&a lòng ái qu&c, đ& b& phim đ& c chi&u m&t cách công khai, lành m&nh, trong tinh th&n t&ng tr& và b&ng h&u, t&i S&i Gòn.

RFI : Nh&ng m&t ph&n cũng nh& v& can thi&p này mà b& phim đã đ& c r&t nhi&u ng&i tìm xem

trên internet...

André Menras : Vâng. Tôi đã đưa phim lên mạng, lên YouTube cũng đã gần một tháng rồi, nhưng là bên trên mạng Pháp. Tôi rất muốn đưa lên internet bên trên mạng Việt, để những người Việt ngay tại Việt Nam có thể xem được. Bởi vì trước hết chính họ phải được xem, chính họ là những người có liên quan trực tiếp.

Tôi cho rằng hành động của công an không chỉ thô bạo, không chỉ bất hợp pháp - vì đã vi phạm điều 69 và 77 của Hiến pháp Việt Nam và quy định của thông tin của mọi công dân, và nghĩa vụ thiêng liêng bạo và đối tượng. Hành động trên cũng kém thông minh nếu muốn đưa được mục đích tìm kiếm - có nghĩa là, chúng tôi chỉ xem phim để biết chúng tôi phải làm gì, để đi tìm nói của những người và gia đình dân. Những người này, nó đã tạo ra một phong trào rất mạnh trong thời gian này, đã khiến dấy lên sóng những người tìm xem bộ phim. Một điều tuy vậy mà bộ phim nếu không biết chúng ta cần phải tạo được.

Vì vậy có thể tôi phải nói là cảm ơn. Thời mà mai và đáng buồn, nhưng tôi nghĩ cũng nên nhìn vào khía cạnh khôi hài một chút. Và tôi phải cảm ơn các đồng nghiệp công an và hiểu quả mà hành động của họ đã tạo ra.

RFI : Ông có thể dành chi phí phim này nào khác không ?

André Menras : Có. Tôi dành chi phí, trước hết chắc chắn là ở Sài Gòn - tôi đã nói mà chúng ta làm được - và khi tôi trở về Pháp. Đó là sự Việt Nam tại Pháp có họ và tôi là sự tạo điều kiện để phim là được chiếu ở trung tâm văn hóa Việt Nam ở Paris. Tôi cũng có chương trình mang phim đi chiếu ở Lyon, Montpellier, Marseille, Bordeaux... Những ai muốn làm người dân miền Trung phải im lặng, họ sẽ không đưa được mục đích đâu.

RFI : Xin cảm ơn ông vì những gì ông đã làm cho Việt Nam...

André Menras : Không việc gì phải cảm ơn tôi đâu, bởi vì Việt Nam đã dấy lên cho tôi rất nhiều thời gian. Nếu không có Việt Nam, tôi sẽ không là tôi như bây giờ, và chắc chắn không hài lòng với bản thân mình, tôi sẽ không là tôi nữa. Trong những gì đã gần bó tôi vào Việt Nam, có rất nhiều người

đau, nhưng cũng có những niềm hạnh phúc lớn lao. Một trong những hạnh phúc đó là thấy mình ở tuổi 66 ở giữa những thời hai mươi tuổi, bên cạnh những người bạn cùng sinh, sinh viên, và ở giữa trí thức Sài Gòn, trong cuộc đấu tranh cho tự do, tự do tư tưởng, cho tình liên đới. Tất cả những điều đó đều vô giá. Và không có Việt Nam, tôi sẽ không bao giờ có được. Không có cuộc đấu tranh của nhân dân Việt, tôi sẽ không bao giờ hạnh phúc như ngày giá trị của cuộc sống.

RFI : Những bày giở tình hình không giống như trước đây. Việt Nam phải đối mặt với một Trung Quốc giàu có, lực lượng dân quân và hải quân không đáng kể. Nhưng vậy ông nghĩ rằng cuộc đấu tranh bảo vệ chủ quyền lãnh thổ của người Việt Nam, đặc biệt là người dân Việt trên Biển Đông sẽ hết sức khó khăn ?

André Menras : Tôi nghĩ là vẫn để Hoàng Sa và Trường Sa, nói chung quát hơn là vẫn để bảo vệ chủ quyền lãnh thổ và lãnh hải Việt Nam, sẽ được tiếp cận để tiếp tục đang bị những láng giềng khiêng là Trung Quốc đe dọa, trước âm mưu bành trướng của những nhà lãnh đạo Bắc Kinh vẫn có xu hướng coi như toàn vùng Biển Đông là của họ. Họ đã triển khai cái gọi là đường lưỡi bò một cách đáng buồn cười, không hề có căn cứ và phớt lờ đi những luật pháp. Cái đường lưỡi bò này chỉ chiếm được 80% khu vực Biển Đông. Tức là bằng đường quy tắc như chúng ta không gian biển để của Việt Nam, Philippines, Brunei, Malaysia để thu hoạch cá, và như vậy họ có thể tận dụng nhiều lợi ích.

Họ đã cao giọng nói như thế, vì vào kinh tế của họ đang phát triển mạnh, trong khi các nền kinh tế Mỹ và châu Âu đang suy yếu đi. Các nhà lãnh đạo Bắc Kinh cho rằng có thể lợi dụng cái gọi là này để áp đặt luật chủ quyền của mình bằng vũ lực, trước hết là để những người bạn biên giới như Việt Nam tự nhiên là quốc gia nằm trong tầm ngắm của họ. Nếu Trung Quốc mà thực sự đe dọa Việt Nam, thì sẽ thực sự đe dọa những nước ASEAN còn lại, nhất là những nước có lãnh hải ở Biển Đông.

Như vậy, các lãnh đạo Bắc Kinh - chỉ không phải nhân dân Trung Quốc, chính là mối nguy thực sự trước cửa Việt Nam. Một mình Việt Nam không thể đương đầu với mối đe dọa này, mà buộc lòng phải chú ý đến. Việt Nam chỉ có thể kháng cự nếu như toàn thể nhân dân đồng ý thực hiện nguy cơ Trung Quốc, nếu thông tin đến được với toàn bộ công dân Việt Nam, nếu báo chí được tự do, nếu các công dân Việt có thể biểu lộ ý hướng để một Quốc hội thực sự là đại diện cho đại diện quần chúng.

Chỉ riêng với tình đoàn kết thực sự như thế và những trợ giúp có được ngay trong nội bộ để tiếp cận Việt Nam, thì Trung Quốc cũng sẽ gặp khó khăn nhiều hơn khi mưu bành trướng, kể cả trên lãnh vực kinh tế,

và chính trß i Vi&t Nam. Đ&ng thß i nßu các nhà lãnh đßo Vi&t Nam đßo đßu kßn cho tình liên đßi và đoàn kßt dân tßc, thì không có lý do gì mà nßc ngoài, đßi châu Âu, Hoa Kß, nß Đß, Nh&t Bßn, Úc đßi không có các phong trào ßng hß Vi&t Nam, nhßm bußc Trung Qußc phßi gßi mßnh tß trong ý đß xßm lßn, bußc Bßc Kinh phßi thßng lßng đßa phßng, tôn trßng Lußt bßn qußc đß. Tß đß Vi&t Nam có thß bßo vß chß quyßn bßn đßo và thßng thßo mßt cách tích cßc và hòa bình, ngß hßu mßt ngày nào đß thu hßi lßi đßc nhßng gì đß bß Trung Qußc đßp mßt. Đß là gßi i pháp duy nhßt. Gßi i pháp này đßc thßc hßi nß thông qua tinh thßn dân chß ngay trong nßc, qua sß minh bßch trong các lßi tuyên bß chính trß nßc ngoài.

Nhß chúng ta đß thßy, vßc tuyên truyßn cßa Trung Qußc là hßt sßc mßnh mß, vßi các phßng tßn thông tin to lßn, có đßc nhßng đßu kßn hoßt đßng tuyßt hßo. Hß xoay sß đß cß nhßt đßng lßi bß cßa hß vào các tßp chí khoa hßc qußc đß nhß Nature hay Sciences, đß các tßp chí này đßng lên. Hß đß trßn khai chßi nßch qußng bá rßm rß du lßch Hoàng Sa đß đßo Hßi Nam, sß đßa du khách đßn qußn đßo Hoàng Sa. Đßng thß i hß lßi đßm chìm các tàu cá cßa ngß dân Vi&t Nam hành nghß gßn đß.

Chúng ta không thß chß mß đßc nßn bách hßi này nßu ta xuôi tay. Mßt ngß dân ß Lý Sßn, khi tßi hßi nguy cß lßn nhßt cßa ngß dân ß bßn sßu là gì - vì hß là nhßng thß lßn có thß lßn đßn đß sßu 60 m. Anh này nói, nguy hißm nhßt là gßp phßi cá mßp to. Tßi hßi nhß vßy thì phßi làm sao, anh trß lßi, phßi trßi bußc nó lßi, nßu không thì cá mßp sß đßn công. Cũng tßng đß đßi vßi Trung Qußc. Cùng vßi mßt ngß i bßn, chúng tßi đß sáng tác mßt bßn nhßc mang tên « Khúc nhßc cho Hoàng Sa » đß đßc đßa lên mßng, trong đß đßp khúc là nhß thß này : « Hãy trßi cá mßp lßi ! ».

RFI : Xin chân thành cßm ßn ông André Menras.

Xin click vào link đß i đßy đß xem phim tài lißu, dài khoaßng 1 giß, nói tiếng Vißt

http://www.youtube.com/watch_popup?v=FaWNlxJ9OZo&vq=large#t=64